

Srednja šola za strojništvo, mehatroniko in medije

VPLIV DEJAVNIKOV NA IZBIRO POKLICA

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICI

Patricija Mlakar, M-3. d

Pika Penko, M-3. d

MENTORICA

Natalija Talan Fošnarič, mag. manag. izobr.

Celje, 2021

Mentor/-ica Natalija Talan Fošnarič v skladu z 20. členom Pravilnika o organizaciji mladinske raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom Vpliv dejavnikov na izbiro poklica, katere avtor/-ci sta Patricija Mlakar in Pika Penko:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 13.5.2021

žig šole

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe

*

POJASNILO

V skladu z 20. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja (-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja (-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor (-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.

VSEBINA

1	UVOD	1
1.1	NAMEN	1
1.2	CILJ.....	2
2	HIPOTEZE.....	2
3	METODE DELA.....	2
4	UČNE NAVADE	2
4.1	ZAKAJ SO UČNE NAVADE NAŠIH ŠOLARJEV POMANJKLJIVE?	3
5	SOCIALNA OMREŽJA	4
5.1	TIPI SOCIALNIH OMREŽIJ	5
5.2	PREDNOSTI SOCIALNIH OMREŽIJ.....	6
5.3	SLABOSTI SOCIALNIH OMREŽIJ	6
6	DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA OSNOVNOŠOLCE.....	6
6.1	VPLIV STARŠEV NA IZBIRO POKLICA	7
6.2	VPLIV PRIJATELJEV, SOŠOLCEV.....	7
6.3	VPLIV ŠOLSKE SVETOVALNE SLUŽBE.....	8
6.4	VPLIV UČITELJEV NA IZBIRO POKLICA.....	9
7	INFORMATIVNI DNEVI	10
8	PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA DELA	11
9	PREDSTAVITEV IN ANALIZA REZULTATOV	23
9.1	PRAVILNOST HIPOTEZ	23
10	ZAKLJUČEK.....	25
	VIRI IN LITERATURA	26

KAZALO SLIK

Slika 1: Socialna omrežja	5
Slika 2: Vpliv staršev	7

KAZALO TABEL

Tabela 1: Drugi dejavniki, ki so vplivali na odločitev pri izbiri srednje šole	14
Tabela 2: Vzrok za pomembnost prepoznavnosti šole	18
Tabela 3: Mnenje o predstavitvi programov na srednjih šolah	20
Tabela 4: Predlogi za spremembe informativnih dni	21
Tabela 5: Odločitev za poklic oz. srednjo šolo	22

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketirancev	11
Graf 2: Razred (osnovna šola)	12
Graf 3: Regija obiskovane osnovne šole	12
Graf 4: Vedenje po opravljanju željenega poklica	13
Graf 5: Vpliv dejavnikov na odločitev pri izbiri srednje šole	13
Graf 6: Ovire pri izbiri srednje šole	15
Graf 7: Pomembnost šolskega uspeha pri izbiri srednje šole oz. poklica	15
Graf 8: Koliko informacij pridobijo učenci o srednjih šolah	16
Graf 9: Koliko vpliva imajo dejavniki na odločitev o izbiri srednje šole	16
Graf 10: Pomembnost prepoznavnosti srednje šole	17
Graf 11: Število obiska informativnih dni	20

POVZETEK

Današnji čas od mladih zahteva precejšnjo iznajdljivost. Že zgodaj se morajo odločiti, kam po srednji šoli. Ta odločitev pa je lahko za marsikoga travmatična, saj ne ve, kakšne so njegove želje. Da se devetošolec sploh lahko odloči, kaj si želi postati v življenju, mora vedeti, kakšni so njegovi interesi, sposobnosti, prav tako pa tudi osebne lastnosti. Osnovni cilj raziskovalne naloge je podrobnejša raziskava, kateri dejavniki najbolj vplivajo na odločitev mladih, kam po končani osnovni šoli. V teoretičnem delu naloge preučimo teorije izbire poklica oz. nadaljnjega izobraževanja. Opredelimo dejavnike, ki najbolj vplivajo na odločitve mladih pri vstopu v neko čisto novo, neznano okolje, torej v srednjo šolo. Zanimalo nas je, kdo ima na devetošolce največji vpliv: je to svetovalna služba, starši, vrstniki, učitelji ali celo socialna omrežja in mediji. Z anketo smo izvedli tudi raziskavo med mladimi o vplivu izbranih dejavnikov na izbiro srednje šole.

SUMMARY

These children are required considerable ingenuity. They have to decide early on where to go after high school. However, this decision can be traumatic for many people, as they do not know what their wishes are. In order for a ninth-grader to be able to decide what he wants to become in life, he must know what his interests, abilities, as well as personal qualities are. The main goal of the research task is a more detailed analysis of factors, that influence the decision of children where to go after finishing primary school. In the theoretical part of the thesis we study the theories of choosing a profession of further education. We identify the factors that most influence the decisions of students when entering a completely new, unknown environment, in high school. We were interested in who has the greatest influence on ninth-graders: be it counselling service, parents, peers, teachers or even social networks and the media. The survey was also used to conduct a research among children on the influence of selected factors on the choice of secondary school.

ZAHVALA

Zahvaljujeva se vsem, ki so pomagali pri izdelavi raziskovalne naloge, posebej se zahvaljujeva mentorici, Nataliji Talan Fošnarič, mag. manag. izobr, ki nama je omogočila pisanje naloge in naju ves čas spodbujala ter spremljala najino delo. Zahvale gredo tudi vsem osnovnošolcem, ki so anketo rešili in ravnateljem, ki so jo učencem posredovali. Prav tako se zahvaljujeva profesorici Mojci Drev Uranjek, ki je najino delo jezikovno pregledala.

1 UVOD

Ena izmed najpomembnejših odločitev v našem življenju je izbira poklica. Pri veliko najstnikih se lahko to izkaže kot težava ali zadrega, v kateri se znajdejo. V življenju pa lahko zamenjamo kar nekaj poklicev, ne glede na pridobljeno izobrazbo. V splošnem s poklicem služimo denar ali dobrine za preživljanje, kot so hrana, oblačila, dom, zdravila ... Vse pa je odvisno od tega, kaj si sploh želimo postati, kakšne cilje imamo in v katerem delu se vidimo. Nekateri posamezniki se že ob vpisu v srednjo šolo odločijo za pravi poklic, drugi pa se izobražujejo za določen poklic, na koncu pa opravljajo povsem drugačen poklic. Z dilemami, kaj si želimo v življenju delati, se ljudje srečamo že po končanem osnovnošolskem izobraževanju. Na te odločitve pa vpliva veliko število različnih dejavnikov: vse od učnih navad vsakega posameznika, socialnih omrežij, ki imajo zadnje čase zelo velik vpliv na odločitve ljudi, življenjskih ciljev vse do podobe posameznega poklica.

V raziskovalni nalogi smo preučili kar se da največ dejavnikov, ki vplivajo na izbiro poklica. Raziskali smo predvsem, kakšen vpliv imajo starši in sovrstniki, kakšne interese imajo najstniki v življenju in ali si znajo postaviti cilje in se potruditi, da jih bodo dosegli ali bodo že ob prvem padcu obupali. Preučili smo tudi problem učnih navad ter se poglobili v to, koliko časa vsak posameznik nameni šoli. V zadnjem času so velika »ovira« pri razmišljanju in odraščanju socialna omrežja, ki imajo pri nekaterih zelo prevelik vpliv. Pogledali bomo tudi z drugega zornega kota, s strani šol. Kaj bi morale šole narediti, da bi na informativnih dnevih pritegnile veliko devetošolcev in jim kar se da dobro predstavile poklic in program. Pojavi se vprašanje, kako najti ustrezno pot za podajanje informacij osnovnošolcem, da se bo število vpisov povečalo. Namen naloge je tudi s raziskati sposobnosti in osebne lastnosti vsakega posameznika. Sestavili smo anketo, na katero so odgovarjali devetošolci osnovnih šol v Sloveniji.

1.1 NAMEN

Namen raziskovalne naloge je prikazati vpliv in vlogo posameznih dejavnikov na odločitve osnovnošolcev o izbiri srednje šole. V okviru tega nas je zanimalo, na podlagi česa devetošolci sprejmejo svoje odločitve, kateri dejavniki na te odločitve najbolj vplivajo in če srednje šole dobro predstavijo svoje programe ali bi lahko to izboljšale. Kako na odločitve vplivajo učitelji, kakšna je vloga šolskega svetovalnega delavca, staršev, skrbnikov, prijateljev, sošolcev, spletnih medijev in podobno pa je bil namen raziskati z anketo.

1.2 CILJ

Cilj naloge je poiskati dejavnika, ki igra najpomembnejšo vlogo pri izbiri srednje šole, prav tako pa ugotoviti, ali pridobijo osnovnošolci dovolj informacij s strani šol o nadaljnjem izobraževanju.

2 HIPOTEZE

HIPOTEZA 1: Na izbiro poklica vpliva slika vzornikov s socialnih omrežij.

HIPOTEZA 2: Večina osnovnošolcev natančno ve, kakšen poklic želijo opravljati.

HIPOTEZA 3: Pri izbiri srednje šole imajo največji vpliv starši.

HIPOTEZA 4: Na odločitev o izbiri srednje šole vplivajo sošolci.

HIPOTEZA 5: Osnovne šole podajo dovolj informacij za lažjo odločitev za vpis v srednjo šolo.

3 METODE DELA

Raziskovalna naloga je temeljila na naslednjih metodah:

- metoda dela z viri in literaturo,
- metoda anketiranja,
- metoda obdelave podatkov in njihova interpretacija,
- izdelava pisnega poročila.

Uporabili smo literaturo v knjižnici in na spletu. Sestavili smo anketo in jo poslali na 454 osnovnih šol po Sloveniji. Reševali so jo učenci 8. in 9. razredov. Odgovore anketnih vprašalnikov smo pregledali in analizirali. Rezultate smo prikazali z grafi in jih tudi opisali.

4 UČNE NAVADE

Učenje o učenju oz. pridobivanje učnih navad je ena od ključnih življenjskih spretnosti, sposobnosti, ki si jih mora otrok razvijati v času pred vstopom v šolo in med šolanjem. Že z navajanjem na urejenost sobe, pospravljanje in skrb za lastne igrače otroku privzgajamo delovne navade, ki s časom prerastejo tudi v učne navade.

Učne navade so preplet delovnih navad, učnih pristopov (kako se lotimo učenja) in učnih spretnosti. Vsebujejo vse tiste dejavnosti, ki olajšujejo proces učenja in omogočajo, da teče gladko, brez nepotrebnega dela ali ustavljanja ob raznih dejavnostih.

Oblikujejo se:

- a) s spodbudami staršev, z vzorom, ki ga dajejo starši, z motiviranjem otroka;
- b) v šoli učitelj pozna splošne učne navade, značilnosti razvojnih obdobij otrok in zato prilagaja metode dela pri pouku in posredovanju snovi ter zahteve DN;
- c) učenec sam: s svojimi osebnostnimi lastnostmi, zmotivacijo, odnosom do učenja, ali je učenje zanj vrednota, kako si uredi čas za učenje, igro, zase, kako si organizira prostor, pozna svoje sposobnosti in jih izkorišča (Strel Pletikos, leto ni znano).

4.1 ZAKAJ SO UČNE NAVADE NAŠIH ŠOLARJEV POMANJKLJIVE?

Veliko učencev ob koncu 9. razreda ni usvojilo učnih navad. Nimajo znanja, ki so ga učitelji zahtevali od njih po učnih načrtih. Pozabili so, kar so se učili. Mnogi od njih prav tako nimajo urejenih zvezkov in zapiskov, ki vsebujejo veliko slovničnih napak. So tudi takšni, ki imajo učne navade, obiskujejo dodatni pouk in na tekmovanjih dosegajo najvišja priznanja. Med njimi je tudi veliko takih, ki so usvojili učne navade in se znajo učiti. Kljub vsemu pa obstajajo učenci, ki se zelo veliko učijo, a ne dosegajo primernih rezultatov. Razlog je pogosto v tem, da se ne znajo učiti, ker jih tega ni nihče naučil. Kljub pretežno slabim učnim navadam imamo v vsakem oddelku vsaj tretjino odličnjakov in vsaj toliko ali več prepoznanih nadarjenih učencev. Tretjino pa imamo v vsakem oddelku otrok s posebnimi potrebami, z upravičenimi in neupravičenimi prilagoditvami. Vsa ocenjevanja so napovedana, pogosto tudi ustna. Učenci se posledično učijo kampanjsko, ker jim šolski sistem to dovoljuje.

Večino odličnjakov nima niti minimalnih učnih navad. Razlog je v tem, da šolski sistem od njih zahteva predvsem faktografsko znanje. Mnogi odličnjaki se učijo na pamet. Deluje le kratkoročni spomin, znanje ni utrjeno, zato ga hitro pozabijo. Kaj učencem v osnovni šoli posredno sporočamo? Sporočamo jim, da so uspešni in da je pomemben predvsem rezultat in ne trud. Za učence je pomembno predvsem, česa so se naučili in ne, kako in s čim bodo to povezali. Učitelji bi se morali zavedati, da ni potrebno, da znajo učenci v petem razredu naštet, kako je sestavljena vodovodna pipa. Prav tako jim ni potrebno poznati podrobnosti fotosinteze. Učne načrte je potrebno znati brati. Učence je potrebno naučiti, kako se učiti. Zanje bi moralo učenje postati navada. Učitelji bi morali učence osvestiti, da se navade ne oblikujejo čez noč. Usvojijo jih lahko s ponavljanjem in osmišljanjem svojih dejanj. Naloga učitelja je med drugim tudi, da učence naučijo, kako in kje naj iščejo podatke. Prav tako je pomembno, da podatke izpišejo in se naučijo pomembnih stvari. Učitelji naj bi učencem postavljali vprašanja na višji taksonomski stopnji. Učitelji naj ne bi zahtevali le faktografskega znanja. Učence je potrebno naučiti, kako se sovpadati s tremo, kako naj si pridobijo fizično in psihično kondicijo (Strel Pletikos, leto ni znano).

5 SOCIALNA OMREŽJA

Spletna družbena omrežja (občasno, kadar ne gre po namenu ali obsegu za družbeni vidik, poimenovana socialna ali družabna omrežja) so aplikacije, spletne storitve, platforme ali strani, ki gradijo in odražajo družbene mreže ali družbene odnose med ljudmi, ki imajo npr. skupne interese in/ali aktivnosti. Te spletne aplikacije posameznikom omogočajo:

- ustvarjanje javne ali delno javne podobe znotraj omrežja;
- oblikovanje seznama uporabnikov, s katerimi so povezani in
- prikazovanje in pretok njihovih seznamov povezav in povezav drugih v omrežju.

Strani spletnih družbenih omrežij omogočajo uporabnikom deljenje zamisli, dejavnosti, dogodkov in interesov znotraj svojih omrežij – zagotavljajo sredstva za interakcijo med uporabniki preko interneta (elektronska pošta, takojšnje sporočanje), »brez konvencionalnih omejitev materialnih virov, bližine in časovnosti. Vse to pa temelji na trgih družbenih mrež, ki opredeljujejo kreativne industrije in nove medije, tako da integrirajo in preoblikujejo nove tehnologije v nove storitve ter vpeljejo različnost tokov novosti v lastniško ekonomijo. Glavni atribut spletnih družbenih omrežij je nudenje posamezniku možnost ohranjanja stikov z ljudmi, ki jih morda sicer ne bi videl nikoli več. Po drugi strani pa lahko s pomočjo spletnih družbenih omrežij posameznik gradi novo obsežnejšo mrežo poznanstev in pridobiva nove prijatelje. Vsi ti spletno zgrajeni odnosi oz. omrežja zajemajo ogromno število uporabnikov interneta, katerih članstvo (participacija) ni trdno – »je izjemno tekoče, z nizkimi socialnimi stroški povezanimi z vstopom ali izstopom«. Družbena omrežja so tako kot številne druge mreže nekako urejena s pridihom naključnosti. To pa zato, ker si še tako naključne stike, s katerimi se povežemo v večjo mrežo, ne izberemo čisto naključno. Vsak posameznik ima zavestno ali nezavedno v mislih nekatera merila in pričakovanja, ki naj bi jim njegovi (novi) prijateljski stiki zadostili (Wikipedia, 2019).

Slika 1: Socialna omrežja

Vir: <https://touchstudio.si/druzbeno-omrezja-so-ucinkovit-nacin-promocije-spletne-strani-ali-trgovine/>

5.1 TIPI SOCIALNIH OMREŽIJ

Na spletnih družbenih omrežjih se uporabniki lahko predstavijo, si oblikujejo svoje družbeno omrežje in ustvarijo ali ohranjajo stike z drugimi. Takšna spletna mesta so lahko poslovno obarvana (npr. LinkedIn.com), romantično usmerjena (npr. Friendster.com), namenjena deljenju skupnih interesov (npr. Myspace.com), namenjena študentskemu druženju (npr. Facebook na začetku) ali vsem (npr. Facebook danes). Tako kot si zunaj tega virtualnega sveta oblikujemo različne interesne skupine, kategoriziramo ljudi glede na to, kaj imamo z njimi skupnega ipd., je tudi na spletu enako. Bistvena je le očitna preprostost ohranjanja in navezovanja stikov z ljudmi z različnih koncev sveta in z različnimi interesi, ki jih v ogromnem in neomejenem realnem svetu morda ne bi niti opazili. Kakšne tipe družbenih omrežij bomo zasledili, je odvisno od tega, kako se do njih dostopa (npr. prek mobilnega telefona) in glede na to, kakšne interaktivne storitve nam ponujajo. Če je neko spletno družbeno omrežje specializirano za prenos in ogled video vsebin kot npr. YouTube, bomo tam redko našli še kaj drugega, saj gre za omrežje, ki je vsebinsko specializirano za video vsebine. Večinoma pa je vsem spletnim družbenim omrežjem skupna možnost dodajanja komentarjev uporabnikov, obstajajo pa tudi takšna, kjer lahko posameznik z nekaj znaki napiše krajši blog – t. i. mikroblog (npr. Twitter) (Wikipedia, 2019).

5.2 PREDNOSTI SOCIALNIH OMREŽIJ

Na internetnih socialnih omrežjih lahko ohranjamo stike z ljudmi, ki jih ne moremo videti v živo ter se z njimi pogovarjati. Ohranimo lahko stike z ljudmi, ki jih mogoče drugače ne bi spoznali (če živijo v drugem mestu, državi). Spletna socialna omrežja nam dajejo tudi možnost, da lažje komuniciramo z drugimi ljudmi, simpatijo, če si tega ne upamo narediti v realnem svetu. Takšen način je zelo priročen, še posebej za bolj sramežljive ljudi, saj so bolj samozavestni, če sogovorca ne vidijo oz. se z njim ne pogovarjajo iz oči v oči. Takšen način komuniciranja lahko uporabljamo za klepetanje s prijatelji od doma. Tako se lažje dogovarjamo za kakšne stvari, ki se jih nismo uspeli takrat, ko smo se nazadnje videli. Lahko pa takšne spletne portale uporabimo le za krajšanje časa (Jezernik, Džumhur, 2015).

5.3 SLABOSTI SOCIALNIH OMREŽIJ

Poleg vseh pozitivnih lastnosti in doprinosov spletnih družbenih omrežij je treba omeniti tudi nekatere njihove slabosti. Kot pri vsaki drugi spletni aplikaciji ali storitvi tudi pri spletnih družbenih omrežjih naletimo na morebitne zlorabe in neprijetnosti. Najpogostejše in najbolj problematično je vprašanje zasebnosti. Uporabniki v svojem spletnem profilu oz. podobi namreč objavijo svoje osebne podatke, ki jih nepravilno lahko zlorabijo (npr. kraja identitete). Pojavijo se vprašljivo pristni profili, celo dvojni profili, lažni profili in informacije ipd. Problem je, da ko enkrat objavimo informacije na internetu, jih je skoraj nemogoče popolnoma izbrisati. Krivcev za ogrožanje uporabnikove zasebnosti je več. Uporabniki lahko nenazadnje objavijo zasebne informacije, ki jih spletna stran nezadostno zavaruje in tako omogoči tretji strani, da prosto uporablja objavljeno na družbenih omrežjih v različne namene. Včasih nam niti zaščita z geslom ne pomaga. Hote ali ne naši podatki kmalu postanejo dostopni vsem poznanim in neznanim uporabnikom interneta. Poleg zlorabe osebnih podatkov in posameznikove zasebnosti na straneh spletnih družbenih omrežij zasledimo še vsaj dva druga tipa zlorab: t. i. »trolling« (angl. čustvena zloraba; žaljenje in norčevanje) ter »spletno teroriziranje« (Wikipedia, 2019).

6 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA OSNOVNOŠOLCE

6.1 VPLIV STARŠEV NA IZBIRO POKLICA

Družina je tista, ki nudi posamezniku čustveno podporo, je kraj, kjer se vsi člani vsak dan učijo ljubezni, potrpežljivosti, iskanja novih in boljših poti. Je celica, kjer se vsak posameznik razvije, pridobi vrednote, ki so tudi zelo pomembne pri odločanju za karierno pot. Vpliv družine na izbiro poklica posameznika je očiten, saj starši s svojim odnosom do dela in do otroka sooblikujejo otrokove vrednote in osebne karakteristike, kar pa vpliva na njegovo odločitev o poklicu. Starši želijo svojim otrokom najboljše. Velikokrat se otroci zgledujejo po starših in njihovih življenjskih ciljih in nato se oblikuje želja po določenem poklicu. Pride pa lahko tudi do prevelikih pričakovanj s strani staršev glede šolanja otroka, nekatera so lahko celo nerealna, kar pa lahko pri otroku povzroči stisko in se znajde neprijetnem položaju. Morda so preveč zaslepljeni s tem, da je nek poklic v družini tradicija, ali pa imajo tudi drugačne življenjske vrednote od otroka in si želijo, da bi imel njihov otrok predvsem veliko denarja, ne pomislijo pa na njegove želje, ki morda ne temeljijo na denarju. Takšno razmišljanje staršev lahko otroka spravi v stisko in se samo zaradi staršev otrok napačno odloči. To lahko kasneje v življenju spremeni in se odloči za drugačen poklic. Starši lahko s tem vplivajo na mnenje posameznika, tako da njegovo razmišljanje o karierni poti nehote usmerjajo. V obdobju otrokovega odraščanja je veliko možnosti, kjer lahko starši spodbujajo otrokovo razmišljanje o otrokovi karierni poti. Pomembno pa je, da starši opazijo otrokove želje in interese ter so jim v oporo in pomoč pri takšnih odločitvah. Velik vpliv in veliko vlogo imajo šolske svetovalne službe, ki so v stisku s starši, jim dajejo potrebne informacije in jim svetujejo pri razvoju otrok (Bešter Bertonec, leto ni znano).

Slika 2: Vpliv staršev

Vir: <https://www.radio2.si/7698>

6.2 VPLIV PRIJATELJEV, SOŠOLCEV

Prijateljstvo je intimen in lojalen odnos med dvema osebam ali manjšo skupino ljudi, ki primarno ne izhaja iz članstva v neki skupini niti ni osnova družinske, plemenske ali kakršnekoli podobne vezi. Prijatelji pomenijo orientacijo v socialnem okolju, omogočajo stabilnost, izmenjavo zaupnosti in intimnosti. Prijateljstva se lahko ustvarjajo celo življenje, posebej v adolescenci pa prijateljstvo prevzema osrednjo in najpomembnejšo vlogo. Najstništvo je čas, ko želimo postati takšni kot naši prijatelji, na prvo mesto ne postavljamo več staršev in družine, temveč prijatelje in sošolce (Šmidhofer, 2016).

Na izbiro poklica vplivajo tudi prijatelji, sošolci in vrstniki. Najstnik si v skupini prijateljev zadovolji potrebe po prijateljstvu in dobrem počutju med seboj enakimi, prijateljstvo mu predstavlja močno čustveno vez, v kateri zadovoljuje mnoge potrebe, kot so pripadnost, potreba po zaupanju, prav tako pa pride tudi do oblikovanja samopodobe. Najstniki večino časa preživijo v družbi vrstnikov in prijateljev, zato pride tudi do želje, da bi bili takšni kot so drugi. Lahko se oblikujejo tako močne vezi prijateljstva, da se posledično pri izbiri poklica dva prijatelja nočeta ločiti in se oba odločita za isto šolo iz enega razloga - strahu pred izgubo stikov. V adolescenci najstnik nase gleda skozi oči drugih. »Dokler si mlad posameznik o sebi ne ustvari slike, ki je konstantna, ni prepričan o lastnem položaju v vrstniški skupini, o svojih sposobnostih in kakšen je pravzaprav njegov odnos z drugimi.« (Ule, 2000) Tako tudi pridemo do ugotovitve, da imajo prijatelji, sošolci in sovrstniki opazen vpliv na izbiro poklica.

6.3 VPLIV ŠOLSKE SVETOVALNE SLUŽBE

Socialno delo je v praksi utemeljen poklic in akademska disciplina, ki se ukvarja s široko paleto ljudi: z otroki, mladimi, s starimi, z brezdomci, nezaposlenimi, reveži in drugimi, ki doživljajo različne socialne, duševne, ekonomske, zdravstvene in druge stiske (Wikipedia, 2020).

Svetovalna dela potekajo v javnih sektorjih, v prostovoljnem in zasebnem sektorju, v socialnih službah, v šolstvu, zdravstvu, pravosodnih organih, policiji, upravi in industriji. Svetovalna služba uporablja veliko različnih metod – od svetovanja in terapije, skupinskega dela, usposabljanja v socialnih spretnostih do individualnega načrtovanja, ocenjevanja tveganja, zagovorništva, zagotavljanja storitev, dajatev in informacij, uličnega, skupnostnega dela in dela v soseski (Dolinar, 2007).

Socialna služba lahko s svojimi nasveti, odgovori in pogovori doseže veliko, oblikuje lahko posameznikovo podobo, njegovo razmišljanje in podobno. Ravnati mora z epistemološkim premislekom in znanstveno disciplino, hkrati pa akcijsko, z dejavno naravnostjo. Svetovalni delavci soustvarijo odnos z zaupanjem, dostojanstvom, pomagajo pri potrebah ljudi in podobno. Šolska svetovalna služba je na šoli predvsem zaradi učencev. Naloga svetovalne službe je, da otroku v kakršnikoli situaciji pomaga, predvsem pa ga usmerja pri eni izmed najpomembnejših odločitev, kam po končani osnovni šoli. Svetovalna služba pristopi že v sedmem razredu, ko začne predstavljati otroku možnosti nadaljnjega šolanja.

Takrat sedmošolci še ne kažejo veliko interesa, ta se v veliki večini prične v osmem ali devetem razredu. V osmem razredu se učenci podrobneje seznani, kaj vse vpliva na njihovo poklicno odločitev in kaj je potrebno upoštevati pri njih samih, torej njihove želje, cilje, sposobnosti, učni uspeh ... Šole organizirajo tudi veliko predstavitev, na katerih gostijo različne goste, da bi lahko mladostnikom čim bolj pomagali pri odločitvi. Spoznava se tudi mreža srednjih šol, za katere poklice izobražujejo, spoznavajo se posamezni poklici in pa pridobijo se tudi informacije, katerih poklicev primanjkuje. Svetovalna služba organizira tudi sestanke s starši, ki se jih udeležijo tudi otroci. Na sestankih se pogovorijo o otrokovih željah, ciljih, strahovih in odgovorijo na vsa vprašanja mladostnikov ali staršev (Wikipedia, 2020).

6.4 VPLIV UČITELJEV NA IZBIRO POKLICA

Učitelj je oseba, ki izobražuje druge, kar lahko opravlja ljubiteljsko ali poklicno. Je oseba, ki učencem omogoča razvoj na psihomotoričnem, socialno-emocionalnem in spoznavnem področju. (Wikipedia, 2019). Poklicni izobraževalec mladine je pedagog, v izobraževanju odraslih pa andragog. Učitelj pomaga učencem pri pridobivanju in utrjevanju znanj ter spretnosti. Cilj učiteljskega poklica je, da otrok postane samostojen, komunikativen, ustvarjalen, vedoželjen, ima pozitivno samopodobo in se zaveda svoje potrebe po gibalni aktivnosti. Z učiteljskim poklicem se v svojem življenju sreča praktično vsakdo. Z učitelji smo v stiku kot otroci, saj od njih prevzemamo nova znanja, nato pa se z učitelji srečujemo tudi kot starši otrok, ki obiskujejo šolo. Delo učitelja ni le posredovanje znanja, temveč tudi vzgoja. Z besedo učitelj običajno označimo učitelje razrednega pouka, ki skrbijo za razvoj učencev. Prvi učitelji so bili moškega spola, učiteljice pa so bile večinoma samo nune v ženskih samostanih. Tako je bilo vse do konca 19. stoletja, ko se je uzakonilo obvezno šolstvo. Včasih poklic učitelja ni bil dobro plačan, a je bil zelo spoštovan. Pred koncem 19. stoletja je bilo pomembno le to, da je bil učitelj predstavnik moškega spola. Danes je situacija povsem drugačna – poklic učitelja je postal feminiziran, saj ga opravljajo predvsem ženske (Gabrovec, 2018).

Učitelj mora biti zrela in odgovorna oseba, saj je učencem velik vzgled. Vsak dober učitelj mora biti komunikativen, biti sposoben se vživeti v otroka, mora biti kreativen motiviran in imeti stabilen značaj. Dober učitelj je dober človek. Svoj ego in interese zna postaviti v ozadje, deluje kot mentor, ki zna prepoznati otrokove dobre lastnosti in potencialne. S pomočjo tega lahko otroku odgovorno svetuje, kam po končani osnovni šoli. Seveda pa mora to ravnati premišljeno, saj lahko imajo učitelji na posameznike zelo velik vpliv, veliko jih v učiteljih išče podporo in zaveznika, ki se mu lahko zaupa. Učence mora znati navdušiti, predvsem pa nahraniti njihovo radovednost in jim odgovoriti na vprašanja. Učitelji imajo v času šolanja pomembno vlogo pri oblikovanju otrokove in mladostnikove osebnosti. Pomembno prispevajo k osebnostnemu razvoju in k razvoju strategij za preprečevanje oziroma reševanje težav v šoli ali pozneje v življenju. Celostni pristop in razvijanje socialnih, emocionalnih kompetenc ter vzpostavljanje dobrega počutja imajo širok spekter

izobraževalnih in socialnih učinkov, kot so boljša učna in delovna uspešnost, dobro privzgojene delovne navade, dobro vedenje ter zavedanje o sebi, kar vpliva na uspešno načrtovanje in vodenje lastne karierne poti. Učitelj mora biti pri pogovoru z učencem o poklicu prepričan o ustreznosti svojih kompetenc in ravnanja, znati mora opolnomočiti posameznega učenca na njegovi karierni poti v času temeljnega izobraževanja. Učenec se v letih šolanja lahko zelo zbliža z določenimi učitelji, kar pripomore k temu, da imajo učitelji zelo velik vpliv, saj nekaterim postanejo tudi vzorniki. Učenci imajo dandanes maksimalno aktivnost v smislu aktivnega vključevanja in sodelovanja z vrstniki in učitelji. Najpomembnejšo vlogo ima ob vpisu razrednik, njegove informacije o izbiri srednje šole so še toliko bolj pomembne, saj svoje učence v letih šolanja najboljše, spozna ti pa mu navadno zaupajo (Gabrovec, 2018).

7 INFORMATIVNI DNEVI

Na večini srednjih šol je po navadi najprej skupna predstavitev, nato pa sledi še predstavitev po programih.

Zakaj je pomemben obisk informativnega dne?

Informativni dan omogoča, da učenci in dijaki pridejo v stik s profesorji in z dijaki in študenti, zato je smiselno, da obišejo šole, ki so jih umestili v ožji izbor. Tam se lahko seznani s potekom pouka, interesnimi dejavnostmi ipd. Pomembno je tudi, kako se pripravijo na informativni dan; najboljše si je pripraviti seznam vprašanj, obiskati spletne strani zelenih šol ali fakultet in si določiti prioritete. Informativni dnevi so namenjeni tudi pridobivanju informacij glede bivanja v domovih. Tako tam dobijo prve vtise o življenju v domu, pogovorijo se lahko s pedagoškimi delavci ter z dijaki in študenti, ki že bivajo v domovih (Uredništvo mlad.si, 2020).

8 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA DELA

Za potrebe raziskave je bilo v mesecu februarju 2021 izvedeno anketiranje učencev iz 454 šol v Sloveniji.

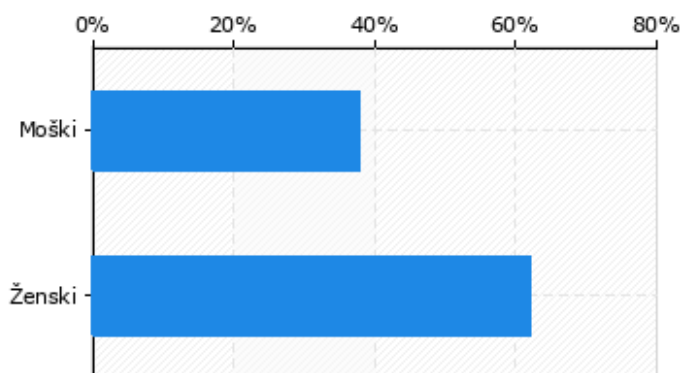
V nagovoru so bili učenci seznanjeni s tem, da se anketna vprašanja nanašajo na vplive dejavnikov na njihovo izbiro srednje šole. Anketa je bila anonimna in je v splošnem delu vsebovala določitev spola, regijo šole in razred, ki ga obiskujejo.

Anketni vprašalnik je vseboval 16 vprašanj. Vprašanja so bila odprtega in zaprtega tipa.

Pri enem vprašanju je bila uporabljena tristopenjska lestvica. Pri dveh vprašanjih so lahko anketiranci izbrali več odgovorov, pri petih vprašanjih so morali odgovoriti s pisnim odgovorom. Rezultati so prikazani z grafi in opisani z odstotki.

Kot nadgradnjo teoretičnega dela smo v raziskovalno nalogo vključili tudi anketo, katere namen je prikazati dejavnike, na podlagi katerih osnovnošolec sprejme odločitev za poklic. Zanimali so nas dejavniki, ki vplivajo na to odločitev, in kako vplivajo na odločitve (s svojimi storitvami, svetovanjem ...). Ugotavljali smo, kateri je tisti odločilen dejavnik, na podlagi katerega se otrok odloči za določen poklic. Sestavili smo anketni vprašalnik, ki smo ga nato poslali po osnovnih šolah celotne Slovenije. V tem času smo prejeli 753 izpolnjenih anket, s katerimi smo prišli tudi do zaključne ugotovitve. Med anketiranci je bilo 38 % moških in 62 % žensk.

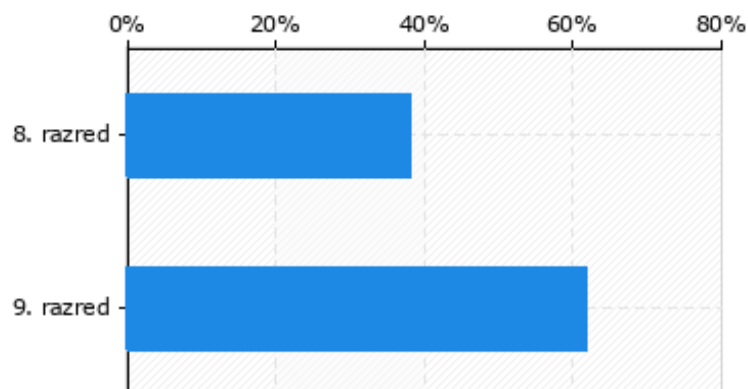
1. Spol: (n = 751)

Graf 1: Spol anketirancev

Iz grafa je razvidno, da je v anketi sodelovalo 284 anketirancev moškega spola (38 %) in 469 anketirancev ženskega spola (62 %).

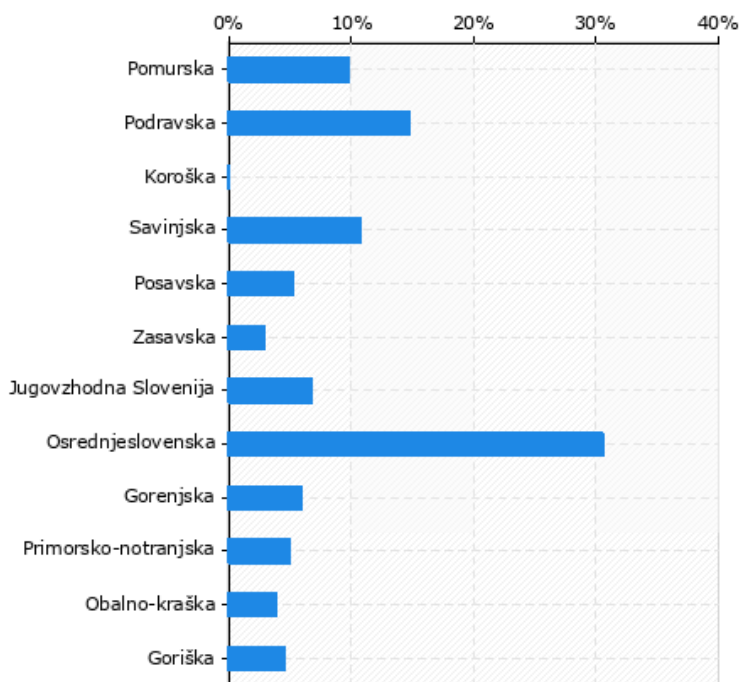
2. Obiskujem (n = 742)

Graf 2: Razred (osnovna šola)

V anketi je sodelovalo več dvetošolcev, in sicer 62 %, 28 % pa je sodelovalo osmošolcev.

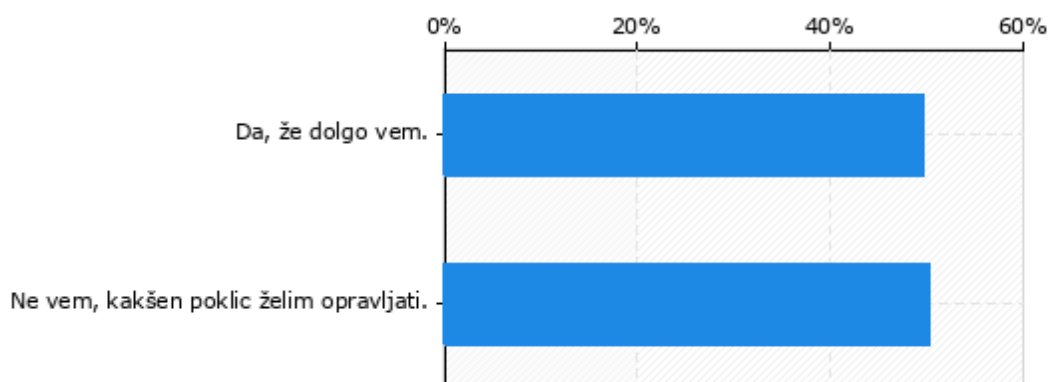
3. V kateri regiji obiskujete osnovno šolo? (n = 726)

Graf 3: Regija obiskovane osnovne šole

Izkazalo se je, da jih je največ sodelovalo iz osrednjeslovenske regije, kar 31 %, 15 % iz podravske, 11 % iz savinjske, 10 % iz pomurske, 7 % iz jugovzhodne Slovenije, 6 % iz gorenjske, 5 % iz primorsko-notranjske, 5 % prav tako iz posavske in goriške regije, 4 % obalno-kraške, 3 % iz zasavske in 0 % iz koroške.

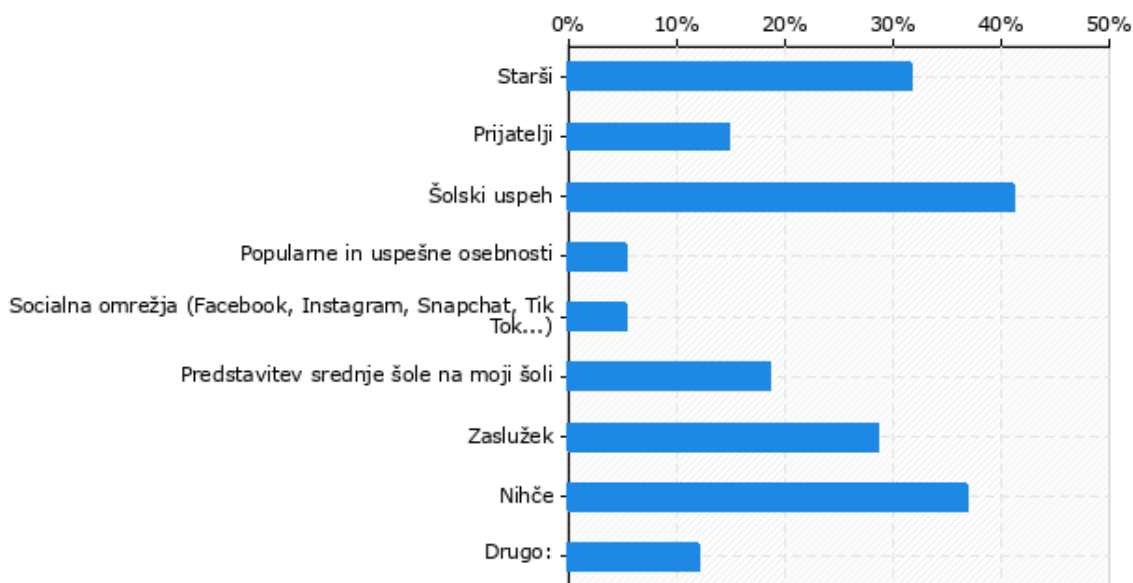
4. Ali veste, kakšen poklic bi želeli opravljati v življenju? (n = 724)

Graf 4: Vedenje po opravljanju željenega poklica

Iz grafa je razvidno da 50 % anketirancev že dolgo ve, kam po končani osnovni šoli, ostalih 50 % pa tega še ne ve.

5. Kdo vpliva na vašo odločitev pri izbiri srednje šole oz. poklica? (n = 717)

Graf 5: Vpliv dejavnikov na odločitev pri izbiri srednje šole

Rezultati so pokazali, da na odločitev pri izbiri srednje šole oz. poklica najbolj vpliva šolski uspeh, starši ali nihče, najmanj pa vplivajo socialna omrežja (3 %) in popularne ter uspešne osebnosti (3 %).

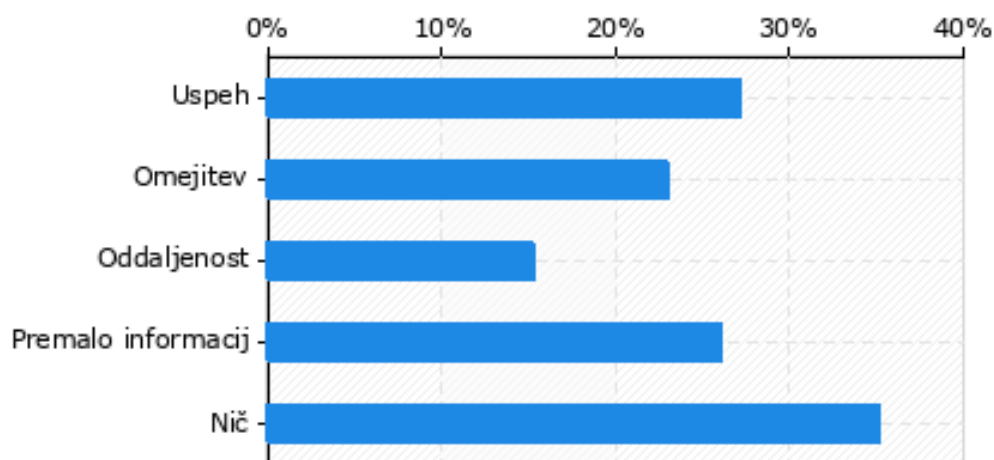
Tabela 1: Drugi dejavniki, ki so vplivali na odločitev pri izbiri srednje šole

Drugo:		
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Zanimanje, hobiji	6	5,56 %
Ker čutim povezanost z lesom, se bom vpisal v 3-letno lesarsko šolo.	1	0,93 %
Sam vplivam na odločitev.	27	25 %
Zanimanje za poklic	4	3,7 %
Dejavnosti, skozi katere spoznam svoja uspešna področja (krožki, izbirni predmeti, tekmovanja ...).	2	1,8 %
Moji cilji, želje	3	2,78 %
Možnosti, ki jih ponuja šola.	2	0,93 %
Moji interesi za življenje naprej.	8	6,48 %
Izkušnje	3	2,78 %
Prevoz	3	2,78 %
Pomoč ljudem	2	1,8 %
Učiteljica kemije	1	0,93 %
Spodbuda bližnjih	6	5,56 %
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Idoli	1	0,93 %
Vesetje do opravljanja tega poklica	36	33,33 %
Sanje	1	0,93 %
Obisk šole in pogovori z učenci	1	0,93 %
Splet okoliščin	1	0,93 %
Skupaj	108	100 %

Na odločitev o srednji šoli najbolj vpliva veselje do opravljanja tega poklica (33,33 %) in njihovi interesi za življenje naprej (6,48 %).

6. Kaj se vam zdi, da vas ovira pri izbiri srednje šole? (n = 714)

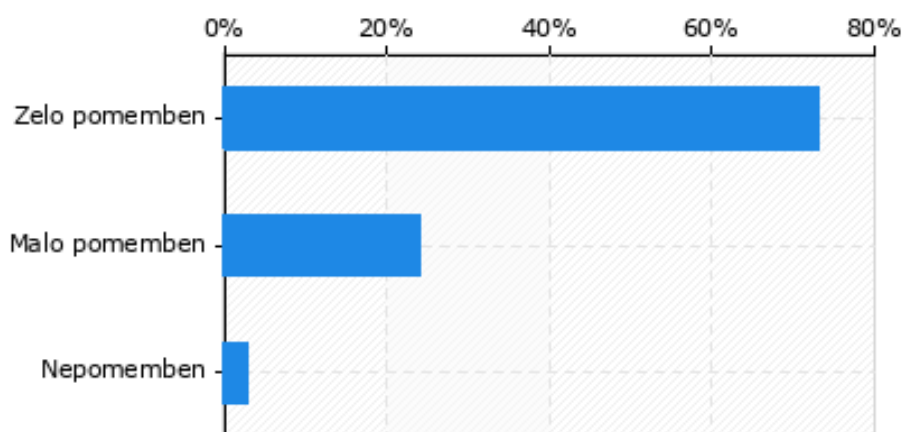
Možnih je več odgovorov

Graf 6: Ovire pri izbiri srednje šole

Anketa je pokazala, da 20 % anketirancev nič ne ovira, 15 % najstnikov meni, da dobijo premalo informacij, 15 % jih ovira uspeh, 13 % omejitev ob vpisu v srednjo šolo in 9 % oddaljenost od srednje šole.

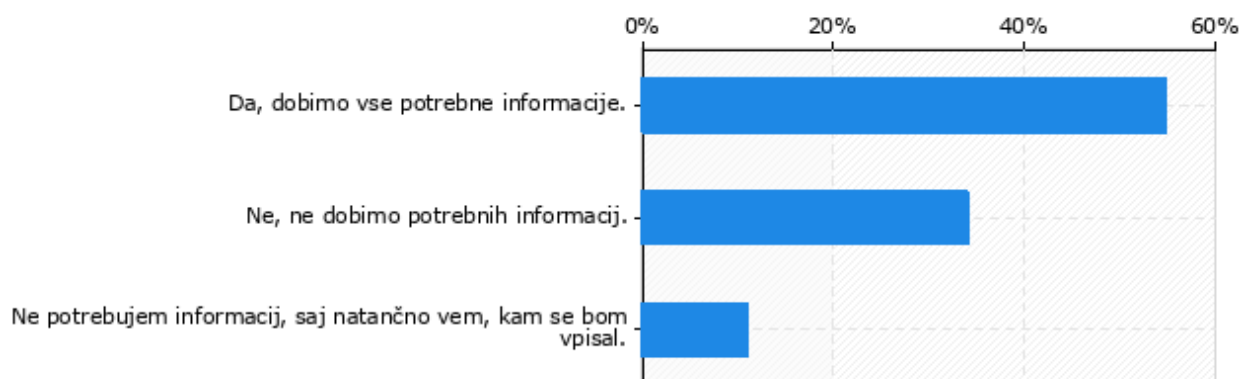
7. Kako pomemben se vam zdi šolski uspeh pri izbiri poklica oz. za vpis v srednjo šolo? (n = 711)

Graf 7: Pomembnost šolskega uspeha pri izbiri srednje šole oz. poklica

Z anketo smo ugotovili, da je večini (73 %) učni uspeh zelo pomemben, 24 % anketirancem je malo pomemben, 3 % pa je čisto nepomemben.

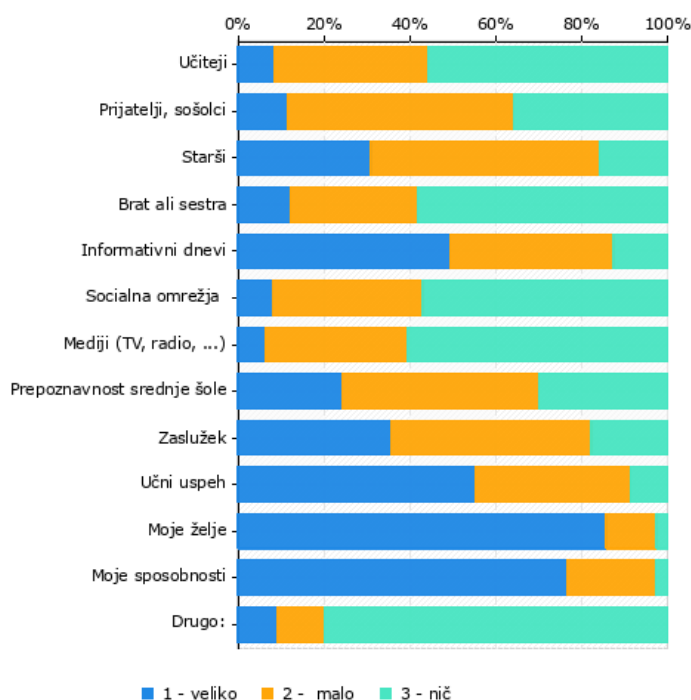
8. Ali pridobite v osnovni šoli dovolj informacij o izbiri poklicev in srednjih šolah? (n = 707)

Graf 8: Koliko informacij pridobijo učenci o srednjih šolah

Večina, torej 55 % jih meni, da pridobijo vse potrebne informacije, 34 % jih meni, da potrebnih informacij ne pridobijo, 11 % pa, da informacij ne potrebujejo, saj natančno vedo, kam se bodo vpisali.

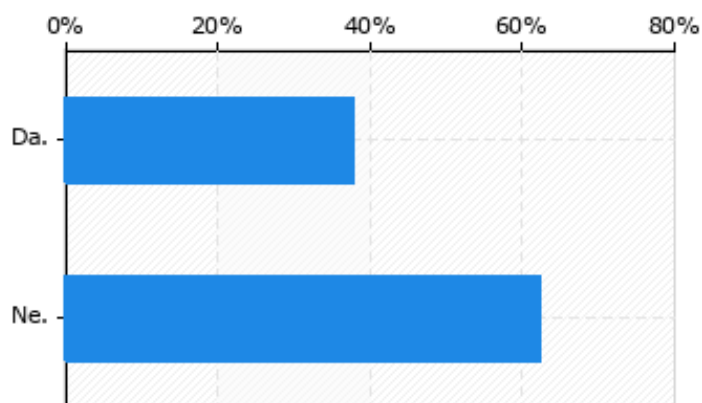
9. Koliko vpliva imajo na vašo odločitev za izbiro srednje šole naslednji dejavniki? (n = 698)

Graf 9: Koliko vpliva imajo dejavniki na odločitev o izbiri srednje šole

Na odločitev o izbiri srednje šole najbolj vplivajo njihove želje (86 %), sposobnosti (77 %) in učni uspeh (55 %), malo vplivajo prijatelji, sošolci (53 %), starši (53 %) in zaslužek (47 %), nič pa na njihovo odločitev ne vplivajo socialna omrežja (57 %), mediji (60 %) in brat ali sestra (58 %).

10. Ali je za vas pomembno, da je srednja šola prepoznavna v okolju, kjer živite?
(n=697)

Graf 10: Pomembnost prepoznavnosti srednje šole

Razvidno je, da prepoznavnost srednje šole na 62 % anketirancev nima vpliva, ostalim 32 % anketirancem pa je prepoznavnost šole pomembna.

11. Zakaj menite, da je pomembna prepoznavnost šole?

Tabela 2: Vzrok za pomembnost prepoznavnosti šole

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Menim, da prepoznavnost šole ni tako pomembna kot sama šola.	102	26,56 %
Zato da malo veš, kakšni so učitelji, koliko je dijakov in nasploh kakšna je šola.	22	5,73 %
Če je šola prepoznavna v dobri luči, se bo več ljudi zanimalo za to šolo.	17	4,43 %
Zaradi možnosti poklica	27	7,03 %
Zato da veš, če je dobra.	28	7,29 %
Da se lažje odločiš, kam se boš vpisal.	25	6,51 %
Ker je lažje zame in za moje sovrstnike.	3	0,78 %
Če dobiš kakšno nagrado, si bolj poznan.	3	0,78 %
Ker to pomeni, da je dobra/slaba.	8	2,08 %
Več ljudi jo pozna in ima tudi večji ugled.	8	2,08 %
Da ljudje končno začnejo ceniti, tudi take stvari, s katerimi se resno ukvarjam.	1	0,26 %
Ker je potem več možnosti za izmenjave v tujini.	3	0,78 %
Zaradi uspeha	5	1,3 %
Da boš vedel, kam greš.	5	1,3 %
Boljša oprema, programi ...	4	1,04 %
Zaradi lažje odločitve	7	1,82 %
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Zaradi večjega vpisa učencev	30	7,81 %
Lažje se orientiraš, znajdeš	8	2,08 %
Če veliko ljudi pozna določeno šolo, lahko dobiš veliko mnenj od različnih ljudi. kar je na koncu lahko ključno za tvojo odločitev za vpis.	36	9,38 %
Da mi lahko starši zaupajo.	2	0,52 %
O bodočih izkušnjah v šoli in počutje.	1	0,26 %
Ker je ta poklic vedno bolj priljubljen.	1	0,26 %
Ker so po navadi najbolj prepoznavne šole najboljše.	3	0,78 %
Da se lahko drugi pohvalijo s tem, na katero znano šolo hodijo.	4	1,04 %
Da veš, v kaj se vključuješ.	1	0,26 %
Da veš, na kateri faks greš lahko naprej, koliko točk potrebuješ, za katere poklice je primeren.	1	0,26 %
Da dobimo kakšne nasvete glede šole, dobre in slabe plati in se nato lažje odločimo.	1	0,26 %
Ker mi to pove več o šoli.	3	0,78 %
Ker je lažje delati, če šolo poznaš.	1	0,26 %
Da vem, kaj me čaka, ko jo bom obiskovala.	1	0,26 %

Prepoznavnost šole je pomembna, da lahko več učencev izve zanje in se pozanima za to smer.	1	0,26 %
Ker je po navadi prepoznavna šola tudi dobra pri maturi.	1	0,26 %
Meni se zdi, da prepoznavnost šole ni tako zelo pomembna, ker bi si moral vsak izbrati šolo glede na to, kar njega veseli in rad počne.	1	0,26 %
Da veš, kam si se vpisal in kakšna je sploh šola, ter za katri poklic je ta šola.	1	0,26 %
Da lahko sodeluje na različnih dogodkih.	1	0,26 %
Ker se potem tudi lažje odločimo, torej če je neka stvar bolj prepoznavna, nam pomaga tudi pri odločitvi.	1	0,26 %
Če je šola prepoznavna, se bo več učencev želelo vpisati vanjo. Posledično bo šola imela več izbire in bo lahko povišala omejitve. Ker bo šola sprejela le najboljše učence, bo kasneje imela dobro maturo, kar bo pripomoglo k prepoznavnosti šole.	1	0,26 %
Da otroci vedo veliko o šoli, kakšne programe ponuja itd., da lahko najdejo nekaj zase.	1	0,26 %
Zaradi družbe okoli in stavb.	1	0,26 %
Dober glas seže v deveto vas.	1	0,26 %
Zdi se mi, da to pomeni, da je šola potem bolj uspešna in se je več njenih bivših učencev že izkazalo v življenju.	1	0,26 %
Menim, da ni pomembno, razen pri intervjuju za službo, kje si se izobraževal.	1	0,26 %
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Ker ti da kvalitetno in preverjeno izobrazbo in se kasneje lažje vključiš v nadaljnje šolanje.	5	1,3 %
Če je bolj prepoznavna od drugih, je to po vsej verjetnosti zato, ker je boljša od drugih oziroma ti nudi boljše možnosti za uspeh.	1	0,26 %
Da veš, kako in kaj gre.	1	0,26 %
Da se pravilno odločim za naprej.	1	0,26 %
Ker je potem večje zanimanje za vpis.	1	0,26 %
Če ima visok ugled.	1	0,26 %
Lažje predstavijo programe, več učencev se morda prijavi na to šolo.	1	0,26 %
Skupaj	384	100 %

Tukaj so rezultati ankete pokazali, da prepoznavnost šole mladostnikom ni pomembna (26,56 %), drugi najpogostejši odgovor pa je bil, da je lahko tudi pomembna, saj učenec dobi veliko več mnenj s strani različnih ljudi, če je šola prepoznavna (9,38 %).

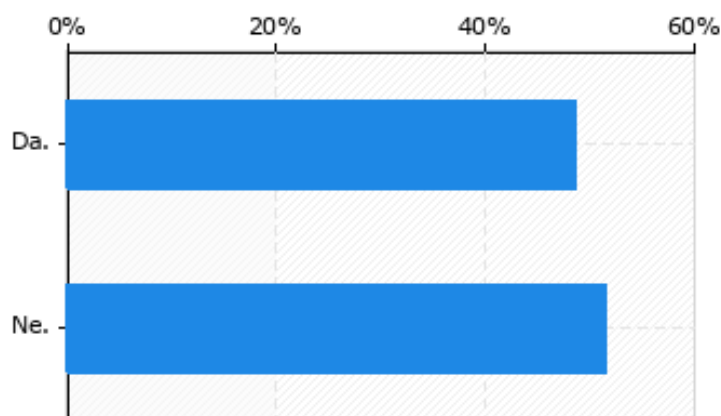
12. Menite, da bi lahko srednje šole bolje predstavile svoje programe? Na kratko utemeljite svoj odgovor.

Tabela 3: Mnenje o predstavitvi programov na srednjih šolah

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Ne. Programi so dovolj dobro predstavljeni.	208	41,43 %
Da. Predstavili bi lahko, kako poteka pouk, informacije glede študija, zaposlitve, omejitvi vpisa, lahko bi bile predstavitve bolj zanimive, več podatkov o programu, da bi se lažje odločili, sodelovali bi lahko tudi dijaki in povedali, kako poteka pouk, kakšen je predmetnik.	229	45,62 %
Ne vem, nisem bil/-a ma informativnih dnevih.	58	11,55 %
Lahko bi že pri mlajših začeli poučevati o srednjih šolah, saj ko si v 9. razredu včasih ne veš, katera šola je za kaj.	1	0,2 %
Da. Priključitev k dejanskemu pouku, ne k zaigranemu itd. Realna težavnost.	1	0,2 %
Ja, lahko bi posneli kak posnetek in s ten pritegnili učence in jim bolj pokazali njihovo bodočo pot.	1	0,2 %
Lahko bi vse šole skupaj na neki spletni stran/ istem socialnem omrežju objavljale predstavitve za šolarje.	3	0,6 %
Menim, da bi lahko več šol organiziralo predstavitve tudi pred informativnimi dnevi, saj je pomembno, da zberemo čim več informacij. tudi osnovne šole bi lahko organizirale ogled katere izmed srednjih šol.	1	0,2 %
Skupaj	502	100 %

Anketa je pokazala, da 45,62 % učencev meni, da so programi na srednjih šolah dovolj predstavljeni, 41,43 % učencev si želi, da bi bili bolj predstavljeni in da bi dobili več informacij, 11,55 % učencev pa informativnih dni še ni obiskalo.

13. Ste že kdaj obiskali informativni dan? (n = 655)

Graf 11: Število obiska informativnih dni

Rezultati so pokazali, da je 49 % anketirancev informativni dan že obiskalo, 51 % anketirancev pa tega še ni storilo.

14. Predlagajte, kaj bi spremenili na informativnem dnevu.

Tabela 4: Predlogi za spremembe informativnih dni

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Da bi bilo v živo, ne pa on-line saj je virus to onemogočil.	22	4,39 %
Nisem še bila, zato ne vem.	101	20,16 %
Ne vem.	61	12,18 %
Nimam ravno nekih predlogov, saj sem bil/-a z informativnimi dnevi dokaj zadovoljen/-a..	230	45,91 %
Kašna je realnost na šoli, ne da olepšujejo stvari.	9	1,8 %
Več terminov, da bi bilo manj gneče in bi lažje kdo še kaj vprašal.	5	1 %
Mogoče nekaj majhnega za prigriznit.	2	0,4 %
Lahko bi sodelovali na eni učni uri in bi videli, kako poteka pouk in si ogledali prostore šole, da bi dobili boljši vpogled.	7	1,4 %
Več informacij o programih (če jih je več, da so vsi podrobno opisani), praktičnem pouku, uspehu na maturi, o šoli, poklicih, ki jih lahko opravljaš po končani šoli, kakšne so možnosti za študij, kakšen je predmetnik, urnik, prehrana, izmenjave, izleti, več časa za vprašanja, sodelovali bi tudi dijaki, ki so šolo že končali in povedali svoje izkušnje.	39	7,78 %
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Slaba organizacija	2	0,4 %
Mogoče prepovedi prihoda staršev na informativne dneve.	1	0,2 %
Če bi bilo v živo, bi ob vstopu v stavbo vsak dobil spremljevalca, ki bi mu poskusil odgovoriti na vsa vprašanja, se mu bol posvetil oziroma mu pomagati pri odločitvi.	1	0,2 %
Da bi sodelovalo več dijakov, profesorjev ki obiskujejo te srednje šole, z njimi bi se lahko pogovorili o šoli in pouku in kakšne so pomanjkljivosti, kako se počutijo na šoli, kakšna je snov.	20	3,99 %
Mogoče da bi bilo več delavnic.	1	0,2 %
Skupaj	501	100 %

Rezultati so pokazali, da 45,91 % anketirancev meni, da nimajo predlogov za izboljšanje informativnih dni, saj so bili s tistimi, ki so jih obiskali dokaj zadovoljni, 20,16 % anketirancev še ne ve, kaj bi lahko izboljšali, saj informativnega dneva še niso obiskali, 12,18 % anketirancev pa ne ve.

15. Za kateri poklic oz. srednjo šolo se boste verjetno odločili?

Tabela 5: Odločitev za poklic oz. srednjo šolo

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Gimnazija	330	55,28 %
Frizerska šola	20	3,35 %
Zdravstvena šola	27	4,52 %
Gozdarska šola	2	0,34 %
Računalniška šola	21	3,52 %
Policist/-ka	8	1,34 %
Strojna šola	16	2,68 %
Veterinarska šola	12	2,01 %
Ne vem še	28	4,69 %
Medijska ali grafična šola	21	3,52 %
Kemijska šola	8	1,34 %
Predšolska vzgoja	18	3,02 %
Tehnik mehatronike	12	2,01 %
Slaščičarka	3	0,5 %
Elektrotehniška šola	10	1,68 %
Ekonomski tehnik	19	3,18 %
Biotehniška šola	5	0,84 %
Logistični tehnik	2	0,34 %
Likovna šola	2	0,34 %
Kmetijsko-podjetniški tehnik	5	0,84 %
Turistična srednja šola	5	0,84 %
Kuhar ali pek ali slaščičar	5	0,84 %
Keramičar	1	0,17 %
Mizar	6	1,01 %
Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Fizioterapevt	1	0,17 %
Avtoserviserska	3	0,5 %
KGBL poklic: profesionalni glasbenik	3	0,5 %
Športnik	3	0,5 %
Manekenstvo	1	0,17 %
Skupaj	597	100 %

Anketa je pokazala, da se največ mladostnikov odloča za gimnazije (55,28 %), veliko jih še vedno ne ve, v katero srednjo šolo bi se vpisali (4,69 %), veliko pa se jih bo tudi odločilo za zdravstveno šolo (4,52 %).

9 PREDSTAVITEV IN ANALIZA REZULTATOV

Anketo smo izvedli med učenci 8. in 9. razreda osnovnih šol po vsej Sloveniji. Anketiranci so torej stari med 13 in 15 let. Starosti posebej nismo preverjali, saj so lahko učenci istega razreda različno stari, zabeležili pa smo razred, katerega otroci trenutno obiskujejo in ta podatek vzeli kot pomembnejšo spremenljivko za analizo. Ker smo anketirali osnovnošolce iz celotne Slovenije, naju je zanimalo, v kateri regiji obiskujejo šolo. Izkazalo se je, da jih je največ sodelovalo iz Osrednjeslovenske regije. Odločitev o poklicni karieri pa je v tako mladih letih za nekatere lahko zelo težavna, saj malo mladostnikov ve, kaj si želi postati v življenju. Ugotovili smo, da večina mladostnikov pri odločitvah nima nikakršnih ovir, vendar se vseeno pojavijo posamezniki, ki se srečajo z ovirami.

Učni uspeh je lahko glavni dejavnik, ki odloča, ali bo otrok sprejet v srednjo šolo ali ne. Zelo pomembne so ocene obveznih predmetov v 7., 8. in 9. razredu. Z zaključnimi ocenami in uspehom se lahko zbere največ 175 točk. Z anketo smo ugotovili, da je večini (73 %) učni uspeh zelo pomemben, 24 % anketirancem je malo pomemben, 3 % pa je čisto nepomemben.

Da bi lahko čim bolj pomagali osnovnim šolam pri svetovanju učencem glede srednjih šol, smo želeli izvedeti, ali sploh pridobijo dovolj informacij o srednjih šolah. Večina, torej 55 % jih meni, da pridobijo vse potrebne informacije, 34 % jih meni, da potrebnih informacij ne pridobijo, 11 % pa, da informacij ne potrebujejo, saj natančno vedo, kam se bodo vpisali.

Zanimalo nas je, kako na najstnike vpliva prepoznavnost srednje šole na njihovo odločitev. Na večino, torej 62 % prepoznavnost nima vpliva, za 32 % anketirancev pa je prepoznavnost večjega pomena.

Ob vpisu osnovnošolcev imajo zelo veliko vlogo pri odločitvi informativni dnevi. 49 % anketirancev je informativni dan že obiskalo, 51 % tega še ni storilo, kar je razumljivo, saj so v anketo vključeni tudi osmošolci.

9.1 PRAVILNOST HIPOTEZ

HIPOTEZA 1: Na izbiro poklica vpliva slika vzornikov iz socialnih omrežij.

To hipotezo smo ovrgli, saj so rezultati pokazali, da socialna omrežja nimajo tako velikega vpliva na mladostnike. Ravno obratno, ugotovili smo, da imajo socialna omrežja najmanjši vpliv.

HIPOTEZA 2: Večina osnovnošolcev natančno ve, kakšen poklic želi opravljati.

Pri tej hipotezi je anketa pokazala zelo podobne rezultate. Zato smo jo ovrgli, saj nekoliko več anketirancev ne ve, kateri poklic želijo opravljati.

HIPOTEZA 3: Pri izbiri srednje šole imajo največji vpliv starši.

To hipotezo smo ovrgli, saj smo prišli do rezultatov, da na mladostnikovo odločitev ne vpliva nihče. Za svojo karierno pot se odločijo sami, pri tem pa se v nekaj primerih izkaže, da se odločijo na podlagi učnega uspeha.

HIPOTEZA 4: Na odločitev o izbiri srednje šole vplivajo sošolci.

To hipotezo smo potrdili, saj je anketa pokazala, da na odločitev mladostnikov vplivajo prijatelji in sošolci. Vpliv je sicer majhen, vendar ima v nekaterih primerih odločilno vlogo.

HIPOTEZA 5: Osnovne šole podajo dovolj informacij za lažjo odločitev za vpis v srednjo šolo.

To hipotezo smo potrdili, saj je večina anketirancev odgovorila, da pridobijo dovolj potrebnih informacij o programih in nadaljnjem šolanju.

10 ZAKLJUČEK

Namen raziskovalne naloge je bil ugotoviti, kateri dejavniki najbolj vplivajo na izbiro poklica in srednje šole in kateri vplivajo manj. Prav tako smo ugotavljali, ali pridobijo mladostniki dovolj informacij o programih na srednjih šolah od osnovnih, prav tako od srednjih šol na informativnih dnevih.

V začetni fazi smo najprej poiskali potrebno literaturo, da smo lahko pričeli z raziskovanjem. Nato smo si zastavili hipoteze in na podlagi hipotez sestavili vprašanja. Ta smo poslali na 454 šol po Sloveniji, od tega smo pridobili 753 odgovorov. S pomočjo ankete in z njenimi rezultati, smo nato lahko hipoteze potrdili ali ovrgli.

Rezultati so pokazali, da večina učencev še ne ve, kaj bi opravljali v življenju, čeprav pridobijo dovolj informacij o srednjih šolah. Izkazalo se je, da pri svoji odločitvi najbolj upoštevajo svoje želje, veliko vlogo pa ima poleg želja tudi učni uspeh, ki je lahko tudi ovira.

Skozi celotno raziskovanje smo se naučili in podrobneje spoznali razmišljanje današnjih najstnikov, njihove želje in dejavnike, ki vplivajo njihovo življenje.

11 VIRI IN LITERATURA

1. Bertancelj, B. (2021). *Kaj je družina?* Pridobljeno s: <https://zastarse.si/druzina/kaj-je-druzina/>
2. Dolinar, P. (2007). *Plačni sistem v javnem sektorju republike Slovenije*. Pridobljeno s: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/dolinar3393.pdf>
3. Džumhur, S. Jezernik, T., (2015). *Družabna omrežja in mladi*. Pridobljeno s: <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201503025.pdf>
4. Gabrovec, A. (2018). *Predstavitev poklica: Učitelj*. Pridobljeno s: <https://www.slovenec.org/2018/03/12/predstavitev-poklica-ucitelj/>
5. Strel Pletikos, N. *Veliko šolarjev ne osvoji učnih navad. Kako jim lahko pomagamo?* Pridobljeno s: <https://zastarse.si/otroci/sola/veliko-solarjev-ne-osvoji-ucnih-navad-kako-jim-lahko-pomagamo/>
6. Šmidhofer, M. (2016). Pridobljeno s: <https://repozitorij.unilj.si/Dokument.php?lang=slv&id=87132>
7. Uredništvo mlad.si (2020). *Informativni dnevi 2020 - navodila za uporabo*. Pridobljeno s: <https://mlad.si/blog/informativni-dnevi-2020-navodila-za-uporabo/>
8. Wikipedia (2019). *Spletno družbeno omrežje*. Pridobljeno s: https://sl.wikipedia.org/wiki/Spletno_dru%C5%BEBeno_omre%C5%BEje
9. Wikipedia (2020). *Socialno delo*. Pridobljeno s: https://sl.wikipedia.org/wiki/Socialno_delo
10. Wikipedia (2019). *Učitelj*. Pridobljeno s: <https://sl.wikipedia.org/wiki/U%C4%8Ditelj>